ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΑΣΤΕΡΙΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΜΑΣΙΑΣ,

Ὁμιλία ῥηθεῖσα ἐν πανηγύρει κατὰ πλεονεξίας.

Ἄνδρες Χριστιανοὶ καὶ κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι ἄνδρες, ὑμεῖς ὁ χωρικὸς δῆμος, καὶ πάντες ὅσοι τῶν πόλεων ἐκφοιτήσαντες, πρὸς τὴν παροῦσαν συμφώνως ἑορτὴν συνεδράμετε. Κοινῷ γὰρ πάντας ὑμᾶς περιλαμβάνω κηρύγματι. ἆρα ἕκαστος ἡμῶν ἐνέβαλε τῇ διανοίᾳ φροντίδι; συνεῖδε δὲ καὶ κατενόησεν ὑπὲρ τίνος ἠθροίσθημεν; καὶ δι' ὅτι τιμῶνται Μάρτυρες οἴκων περιφανῶν κατασκευαῖς, καὶ τοῖς ἐνιαυσίοις τούτοις συλλόγοις; καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν βλέποντες οἱ Πατέρες ἡμῶν ἐνομοθέτησαν τὰ δρώμενα, καὶ ἰσχυρὸν ἀφῆκαν τὸν νόμον τοῖς μετέπειτα; ἢ πρόδηλον καὶ τῷ μικρὸν πυκνώσαντι τὴν διάνοιαν; ὡς ζήλῳ μὲν εὐσεβείας ταῦτα διετυπώθη, καὶ κοινὰ παιδαγωγεῖα τῶν ψυχῶν αἱ πανηγύρεις συνάγονται, ἵνα Μάρτυρας τιμῶντες, τὸ τῶν Μαρτύρων ὑπὲρ εὐσεβείας καρτερὸν μιμησώμεθα. ἵνα τοῖς συναγομένοις παιδευταῖς ἀποθέντες τὸ οὖς, μάθωμέν τι χρηστὸν, ὃ πρὸ βραχέος οὐκ ἐγινώσκομεν, ἢ δόγματος ἀσφάλειαν, ἢ λύσιν ἀπορουμένης γραφῆς, ἤ τινα λόγον τὴν τῶν ἠθῶν ἐπανορθοῦντα κατάστασιν. ὑμεῖς δέ μοι δοκεῖτε τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν ἀφέντες, καὶ τῆς περὶ τὴν ψυχὴν σπουδῆς ἐκλαθόμενοι, ὅλην ἑαυτῶν μετατεθεικέναι τὴν μέριμναν πρὸς τὸν συρφετὸν τοῦ μαμωνᾶ, καὶ τὴν ἀσχολίαν τῶν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ ΕΒΔ ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

πρατηρίων· οἱ μὲν αὐτοὶ συναλλάττοντες, οἱ δὲ κεχηνότες εἰς τὰ ἀλλότρια, καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ὠνίοις φιλονεικοῦντας ἱστοροῦντες, ὅπως τὰ ἀλλήλων ἐπευωνίζωσιν. ἀλλὰ μετάθετέ μοι τὸν πόθον ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν, καταλείψατε τὴν φιλαργυρίαν, τὴν ἀγέραιον, τὴν μαινάδα, ἀποστράφητε αὐτὴν ὡς ἄκοσμον ἑταιρίδα, προσγελῶσαν τῷ πλήθει, ταῖς ἀλλοτρίαις ὕλαις καλλωπιζομένην, καὶ τοῖς ἄνθεσι τοῦ φαρμακοπώλου. ἐράσθητε ταύτης τῆς θείας, καὶ σώφρονος, ἐσταλμένης κοσμίως, σεμνὸν καὶ ἀμετεώριστον βλεπούσης. οὕτω γὰρ Σολομὼν ἐν τῇ παροιμιακῇ βίβλῳ φησί· μὴ ἐγκαταλείπῃς αὐτὴν, καὶ ἀνθέξεταί σου· ἐράσθητι αὐτῆς, καὶ τηρήσει σε. μὴ παρέλθῃς καταφρονήσας, μηδὲ τὰ παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῆς τραπέζης ταύτης προκείμενα, διὰ τοῦτο αὐτὰ νομίσῃς ἄτιμα· ἐπειδὴ προῖκά σοι ἔξεστι τὴν κτῆσιν περιποιήσασθαι. ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐπιθύμησον, ὅτι οὐ καθήμεθα κάπηλοι ζυγὸν, ἢ τρυτάνην φέροντες, ἀλλὰ κέρδος ζητοῦμεν τὴν τοῦ Μαθητοῦ σωτηρίαν. ἀνεγνώσθη ἡμῖν ἐκ τῶν πράξεων Παύλου λόγος πρὸς Φῆστον καὶ Ἀγρίππαν. Παύλου τοῦ πιστοῦ Ἀποστόλου καὶ σοφοῦ δημηγόρου. εἶδες πάντως ὦ ἀκροατὰ, εἰ τὸν νοῦν ἐπέστησας, ὅπως καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀποδίδωσιν ἐκ δειλίας, καὶ τὴν πρὸς Ἀγρίππαν θεραπείαν τῇ παῤῥησίᾳ κεράσας, τὸ τραχὺ κριτήριον ἐκμαλάσσει πρὸς ἀγαθότητα, ὥσπερ θηρία τινὰ κατεπάδων ταῖς τοῦ λόγου μεταχειρίσεσι. προεφήτευσε καὶ σήμερον Ζαχαρίας, τῶν μεγάλων ἡμῖν μυστηρίων τοῦ μονογενοῦς ὑπανοίγων τὴν θύραν, διὰ τοῦ λίθου τοῦ τὰς ἑπτὰ βολὰς τῶν ὀφθαλμῶν κεκτημένου, διὰ τῆς χρυσῆς λυχνίας, ἐφ' ἧς οἱ ἑπτὰ λύχνοι, καὶ τὰ δύω στελέχη τῶν ἐλαιῶν. πολλαὶ μὲν ἐξῆς γραφαὶ, πλούσιον τὸν θησαυρὸν τῆς ὠφελείας ἔχουσαι, ἃς ἐβουλόμην πάσας ἐπελθεῖν, καὶ δεῖξαι ὑμῖν τὴν τῆς πνευματικῆς πανηγύρεως εὐθηνίαν. ἐπείγει δέ με πρὸς τὴν ἔκτισιν τοῦ χρέους ἡ τῆς προτεραίας ὑπόσχεσις. ἀρξάμενοι γὰρ πολλαῖς κατηγορίαις τῆς πλεονεξίας κα-

θά-

Ε.ΙΛΑ της Κ.τ.Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

θάπτεσθαι, ἐπειδὴ μὴ ἔφθημεν αὐτῆς γυμνῶσαι τὴν ματ-
ταιότητα, εἰς τὴν παροῦσαν ἡμέραν τὸν ἔλεγχον τῆς κατηγο-
ρίας ἀνεθέμεθα. ἀκούσατε οὖν καὶ φεύγετε οἱ ἀγνώμονες τῆς
ἀληθείας κριταὶ, ἐπειδὴ μήτε ἄλλοις τισὶν, ἀλλὰ τῇ ἑαυ-
τῶν σωτηρίᾳ δικάζετε, καὶ πάσας τὰς καταχρινάσας ψήφους
ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν φέρετε ἕκαστος τῆς ἰδίας ψυχῆς, ὥσπερ οἰ-
κίας, ἢ πόλεως αὐτὴν ἀπελάσαντες. πλεονεξία τοίνυν ἐστὶν
οὐ μόνον τὸ ἀργυρίῳ τε καὶ τοῖς ἄλλοις κτήμασιν ἐπιμαίνεσθαι,
καὶ βούλεσθαι τοῖς παροῦσι τὰ μὴ προσόντα συνάπτειν, ἀλλὰ
καθολικώτερον εἰπεῖν, τὸ ἐπὶ παντὸς πράγματος πλέον ἔχειν
βούλεσθαι τοῦ ὀφειλομένου καὶ ἐπιβάλλοντος. καὶ δὴ τοῦτο τὸ πλημ-
μέλημα πρῶτος ἔπαθεν ὁ διάβολος, Ἀρχάγγελος μὲν ὤν,
καὶ ἐπὶ τῆς καλλίστης ζωῆς καὶ τάξεως τεταγμένος, τυραννίδα
δὲ καὶ ἐπανάστασιν κατὰ τῆς θεότητος ἐννοήσας ὁ ματαιόφρων,
ἐπεὶ καταβληθεὶς, καὶ εἰς τὸν περίγειον τοῦτον ἀέρα καταπεσὼν,
κακὸς γείτων τῆς ἡμετέρας ζωῆς. οὔτε γοῦν κατέλαβεν ὃ ἐδίω-
ξεν τὴν θεότητα, καὶ ἀπώλεσεν ὃ ἐκέκτητο, τὸν Ἀρχάγ-
γελον, δοῦλος ἄπιστος ταῖς καταμικρὸν τόλμαις εἰς λῆξιν
ἐξελθὼν, κύων τοῦ παρ' Ἕλλησι μύθου, καὶ τοῦ κρέως στερηθεὶς,
καὶ τῆς σκιᾶς οὐ δραξάμενος. πῶς γὰρ ἀκαταλήπτου πράγμα-
τος; μετὰ τοῦτον ὁ πρῶτος ἄνθρωπος εἰς ἡδυπάθειαν δελεασθεὶς
ἀπηγορευμένῃ βρώσει τὴν ἀθανασίαν ἀπώλεσεν, ὡς Ἡσαῦ
ὕστερον διὰ φακῆν τὰ πρωτότοκα. καὶ τὰς διαλέκτους δὲ ταύτας,
καὶ τὰς πολλὰς τῶν ἀνθρώπων φωνὰς, ἔρως τοῦ πλείονος εἰς τὸν
βίον εἰσήγαγεν. οἱ γὰρ τῇ ἀνθρωπίνῃ εὐθηνίᾳ ὑπερμαζήσαν-
τες, βατὸν δι' ἑαυτοῖς ἔσεσθαι τὸν Οὐρανὸν προσδοκήσαντες, καὶ
πύργον γελοῖον ἐπὶ τὴν ἐκείνου ματαιοποιοῦντες ἀνάβασιν,
ἤτοι τοὺς ὁμοφώνους ἀνθρώπους ἑτερογλώσσους ἐποίησαν. καὶ τὸ
πλεῖον οὐκ ἔσχον ζητοῦντες, αὐτοί τε συνεχέθησαν, καὶ τὸ γένος
τῶν ἀνθρώπων κατέλιπον κάμνειν ἐν ἀπορίαις ἀσήμων φωνῶν,
καὶ ἑρμηνειῶν ζητήσει. τί δὲ ὁ Φαραώ; πόθεν ταῖς διαφοραῖς

καὶ ποικίλαις περιέπεσε μάστιξιν; οὐ διὰ πλεονεξίαν, μηδὲ βούλεσθαι κύριος εἶναι ξένου λαοῦ, καὶ μηδαμόθεν τῇ ἐκείνου βασιλείᾳ προσήκοντος; καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ἀλλοτρίους κατέχειν ἐφιέμενος, καὶ τοὺς ἰδίους ἀπώλεσε· τοὺς μὲν ἐν πληγῇ τῶν πρωτοτόκων, τοὺς δὲ ἐν τῇ διώξει τῇ κατὰ θάλασσαν. ἀφίημι γὰρ ποταμοὺς αἷμα ῥυέντας, καὶ βατράχων ἄπλετον φύσιν, καὶ βροχὴν λίθων, καὶ φλυκταινῶν ἐξάνθησιν, καὶ τῶν τετραπόδων τὸν θάνατον, καὶ πᾶσαν τὴν κάκωσιν, ἣν Αἴγυπτος κατεδικάσθη διὰ τὴν πλεονεξίαν τοῦ ἄρχοντος. ἀλλὰ καὶ πάλιν τέλος τῆς ἁμαρτίας κατέμαθον, λέπραν ἀθρόον τῶν πλεονεκτῶν περιχυθεῖσαν. καί μοι συνδιαμνημόνευσον εἴ τις φιλίστωρ, καὶ τῶν θαυμάτων Ἐλισσαίου φιλήκοος, ὅπως μὲν ὁ Σύρος Νεεμὰν ἐκαθαρίσθη τῆς λέπρας ἐν τῷ Ἰορδάνῃ λουσάμενος, ὅπως δὲ μετῆλθε τὸ πάθος εἰς Γιεζῆ, τὸ παιδάριον, νεανίσκον πλεονέκτην καὶ ἀφιλόσοφον, χρηματικὸν ποιήσαντα χάρισμα καὶ τὴν ἄμισθον ἰατρείαν τοῦ Διδασκάλου. Πόθεν ὁ Ἀβεσαλὼμ παρανομίας ἐγένετο, ὁ τῷ πράῳ Πατρὶ φλεγμαίνων καὶ θρασὺς ἐπανιστάμενος, καὶ πρὸ καιροῦ ζητήσας τὴν κληρονομίαν τῆς Βασιλείας, ἐπιπηδήσας δὲ τοῖς ἀλλοτρίοις ὡς ἅρπαξ; τὸν Ἰούδαν δὲ πάλιν τίς τοῦ καταλόγου τῶν Μαθητῶν ἐξέβαλεν, καὶ ποιήσας δὲ προδότην ἀντ' Ἀποστόλου; οὐ τὸ γαζοφυλάκιον, τὸ ῥᾳδιουργημένον, ἡ κτῆσις τῆς ἀτίμου τιμῆς; Ἀνανίαν καὶ Σαπφείραν διατί ἐθανάτωσαν τῶν Ἀποστόλων αἱ ἀρχαὶ ἐξεσιν; οὐκ ἐπειδὴ τῶν ἰδίων ἐγένοντο κλέπται, καὶ τῶν οἰκείων ἀναθημάτων ἱερόσυλοι; δηλοῖ φανερῶς πάντως καὶ ἡ ἡμέρα τοὺς τῆς πλεονεξίας ὑπηρέτας ἀναιρεθησομένους. Ἀφέντες δὲ λοιπὸν Παλαιὰν Ἱστορίαν, τὴν πεῖραν ἐξετάσωμεν τὴν παρακολουθοῦσαν τῷ βίῳ· οἷον εἶδε θηρίον τὴν πλεονεξίαν, καὶ ὡς ἀλάβηται δυσαπάλλακτον, ἀκμάζον ἀεὶ καὶ οὐ μαραινόμενον, συγγηράσκον δὲ τοῖς ἁλοῦσι καὶ εἰς τέλος συμμένον. ὁ λάγνος καὶ σωμάτων ἐραστής, κἂν ἐπὶ πολὺ ταῖς ἐπιθυμίαις λυσσήσῃ

ἀν-

ἢ αὐτὸς εἰς πρεσβυτικὴν ἡλικίαν ἐλθὼν, ἢ τὸ ποθούμενον
ἑωρακὼς παλαιωθὲν, καὶ τὸ ἄνθος ἀποβαλὸν, στάσιν δέχεται
τῆς νόσου. ὁ γαστρίμαργος ἀναχωρεῖ καὶ αὐτὸς τῆς φιληδονίας,
ἢ τοῦ κόρου πληρωθέντος, ἢ τῶν πεπτικῶν μορίων ἀσθενησάν-
των, καὶ παυσαμένων τὴν ἐπιτεταμένην ὄρεξιν. ὁ φιλόδοξος
πολλαῖς ἐγκωμιάσας περιφανείαις, τῶν φωνητικῶν ἀπολήγει.
ἡ δὲ τῆς πλεονεξίας νόσος κακόν ἐστι δυσαπάλλακτον. καὶ ὥ-
σπερ ὁ κισσὸς οὗτος, τὸ ἀθαλὲς φυτὸν καὶ ἀείφυλλον, ἐπὶ τὰ
περιπεφυκότα τῶν δένδρων ἀνέρπων, ἰσχυρῶς περιελίττεται
τοῖς ξύλοις, ὥσπερ αὖ δράξηται, καὶ οὔτε πεπονθότων, οὔτε ξη-
ρανθέντων ἀναχωρεῖ, εἰ μή τις αὐτὸν σιδήρῳ καθάπερ δράκον-
τος διατέμῃ τοὺς ἑλιγμοὺς, οὕτως οὐδὲ τοιαύτην ψυχὴν ἐλευθερῶ-
σαι ῥᾴδιον, οὔτε ἀκμάζοντος τοῦ σώματος, οὔτε καὶ ἀπομαραν-
θέντος, ἐὰν μή τις νηφάλιος λογισμὸς ἐπελθὼν, ὡς μάχαι-
ρα διακόψῃ τὴν νόσον. τοῖς οἰκείοις ὁ πλεονέκτης ἐστὶν ἀη-
δὴς, οἰκέταις βαρὺς, φίλοις ἄχρηστος, ξένοις δυσέντευκτος,
γείτοσιν ὀχληρὸς, γυναικὶ μοχθηρὸς σύνοικος, παίδων
φειδωλὸς, καὶ μικρολόγος τροφεὺς, ἑαυτοῦ κακὸς ἐπιστάτης,
νύκτωρ φροντίζων, μεθ' ἡμέραν πυκνούμενος, διαλογιζό-
μενος ἑαυτῷ καὶ τοὺς ἐξεστηκότας, ἢ περιγράψαντας. πάντων
ἀθυμούμενος καὶ στένων ὡς ἐνδεὴς τῶν παρόντων οὐκ ἀπολαύων,
καὶ τὰ ἀπόντα ζητῶν, τοῖς ἰδίοις οὐ κεχρημένος, ὀφθαλμιῶν
δὲ τοῖς ἀλλοτρίοις. πολυάριθμον τοῦ τοιούτου τὸ ποίμνιον, στενοῦ-
ται συχνὰς, ἐφ' ὧν καπηλεύεται, κωλύτιον τὰς πιδάδας,
ἐν αἷς νέμεται. κἂν εὔσαρκον ὀφθῇ τοῦ προσοίκου πρόβατον,
ἀφεὶς τὴν ἰδίαν ἀγέλην, τῷ ξένῳ καὶ ἀλλοτρίῳ τῇ ἐπιθυμίᾳ
προσκάθηται. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν βοῶν, ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἵπ-
πων, οὐκ ἄλλως ἐστὶ τῆς γῆς ἡ πάντα στενοχωρεῖ τὴν οἰκίαν,
καὶ οὐδὲν ἐν τῇ κτήσει, οὐδὲ ἓν ἀπολαυστικὸν οἷόν τε εἶναι τὴν
ἀπληστίαν. ἀλλ' ἔστιν αὐτοῦ οἰκία τάφῳ παραπλησία. ἴδια γὰρ
οἱ τάφοι γέμουσι πολλάκις ἀργυρίου καὶ χρυσίου, ἀλλ' οὐκ ἕλκε

X 3 ιυς

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ις χυμοὺς οὐκ ἔχουσι. τὸ σῶμα μὲν τρέφεται, ψυχῆς οὐκ εὑρίσκεται κέρδος. οὐκ εὐθυμεῖ γὰρ ἐκ τῆς δεξιᾶς ἡ ἐλεημοσύνη. τί δὲ τέλος τοῦ μόχθου, διδαξάτω με τὶς τῶν ταύτῃ προειλημμένων τῇ νόσῳ. οἶδα δὲ πολλοὺς ἐγὼ γνωρίσας ἐπὶ τῆς πείρας, ὡς καὶ ἐν νόσοις μᾶλλον τῆς ὑγείας ἀγαπῶσι τὰ χρήματα, κἂν μὲν ὁ ἰατρὸς διά τινος ὕλης εὐώνου τὸν τῆς θεραπείας εἰσηγήσηται τρόπον, οἷον διὰ σελίνου, ἢ θύμου, ἢ ἀνήθου, ὧν ἡ εὐπορία ἀδάπανος, εὐπειθῶς τῆς συμβουλῆς ὑπακούοντας, ἂν δέ τινος φαρμάκου γένηται μνήμη, τῶν οἷα τὰ ποικίλα, καὶ πολυσύνθετα, καὶ ἐλθεῖν πρὸς τὸν φαρμακοπώλην, ἢ τὸ μυροπωλεῖον κελευσθῶσι, θᾶττον τὴν ψυχὴν ἀφιέντας, ἢ λύοντας τὸ βαλάντιον· γήϊνοι γὰρ ὄντες τὸ φρόνημα, τὴν κτῆσιν τῶν γηΐνων ὑλῶν νομίζουσι τὴν ζωήν. τούτους λυποῦσιν ἄγαν καὶ αἱ κοιναὶ εὐπραγίαι, εὐφραίνουσι δὲ αἱ περιστάσεις· εὔχονται καὶ φόρων ἀνυποίστων φοιτᾶν ἐπιτάγματα, ἵνα τόκοις πλεονάσωσι τὸ ἀργύριον. ἐπιθυμοῦσι βλέπειν τοὺς παρὰ τῶν δανειστῶν ἀγχομένους, ἵνα κτήσωνται τὸν ἀγρὸν, ἢ τὸ σκεῦος, ἢ τὸ ζῶον, εὐώνως ἐκ τῆς ἀνάγκης ῥιπτόμενον. συνεχῶς δὲ καὶ πρὸς τὸν Οὐρανὸν ἀναβλέπουσι κατὰ τοὺς φιλοσόφους τὰ μετέωρα φροντίζοντας, οὐκ ἀστέρος ἐντολὴν ζητοῦντες, οὐδέ τις οἶκος, ὅσα τῶν πλανητῶν ἔχει περισκοπούμενοι, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἀέρος πολυπραγμονοῦντες κατάστασιν, εἰ τὰ προφαινόμενα σημεῖα ὄμβρων ἐπιρροὴν, ἢ αὐχμὸν ἐπαγγέλλεται. κἂν ἴδωσί τι τοῖς πολλοῖς δυσχερὲς προσδοκώμενον, εὐφραίνονται τῇ τῶν ἄλλων κακώσει. πάντα συνάγουσιν ἐν τοῖς ταμείοις, ἀσφαλῶς κατασημαίνοντες, καὶ διατοῖς κλείθροις κατασφαλίζονται, συμμετροῦντες ἀλήκτως ψηφίζουσιν. ἀσχολούμενος δὲ ὁ πλεονέκτης περὶ τὴν τοιαύτην ἐλπίδα, καὶ τέως ὄναρ πλουτῶν ἐν τῇ σκιαγραφίᾳ τῶν ἐννοιῶν, ἐὰν ἐπιγένηται νέφος βαθὺ, φοβεῖται ὡς κινδυνεύσων. ἂν ψεκάδες τὴν γῆν ἐπιρραίνωσιν, ὑποδακρύειν ἄρχεται. ἂν δὲ καὶ ὑετὸς ἐπιγένηται ἀρκῶν τὸν αὐχ-

μὲν ἐξιάσασθαι, πένθος τέλειον τὸ πρᾶγμα. περινοστεῖ λοιπὸν πᾶσι συσκοπούμενος περὶ τοῦ σίτου, ὡς γοῦν κινδυνεύοντος, τίς ἴασις, τίς μηχανή, ἵνα πρὸς πολὺν αὐταρκέσῃ χρόνον, ἵνα τὴν σηπτὴν διαφύγῃ τὸ πάθος. κἂν αἴσθηται καύσωνος, ὡς οἱ ἰατροὶ τοὺς διαφορουμένους, διαπλώσας αὐτὸν καταμερίζει, καὶ καταψύχει, μοχθῶν προσκαθέζεται, σκέπην κατὰ τὴν μεσημβρίαν σοφίζεται, τῆς σκιᾶς νυκτὸς ἀπογυμνοῖ, ἵνα ταῖς αὔραις ταῖς νυκτεριναῖς ἀποπνέηται. ταῦτα αὐτοῦ ταλαιπωροῦντι ὁ πένης περιίσταται ζητῶν ἐκ τοῦ κινδυνεύοντος σίτου, καὶ μὴ δίδωσιν, ἢ δὶς φειδωλῶς χαρίζεται, καὶ ἡμίθνητος, τοῦ σίτου σφόδρα περιεχόμενος. μὴ τοίνυν ἀνόνητα μόχθει καὶ χαλεπὰ ὁ πλοῦτος, παρακαλῶ. ἐλεεῖ μὲν γὰρ ἄξιος, καὶ ὁ τρυφῶν πλεονέκτης, ὁ τῇ γαστρὶ καὶ ταῖς ἄλλαις ἡδοναῖς παραλογίζων τὸν βίον, τοῦτο τέλος νομίζων τῆς ἀνθρωπότητος. ὁ δὲ μικροπρεπὴς καὶ σμικρολόγος οὐδὲ μεῖζον ἔχει τῆς ἀθλιότητος, λαμβάνων τὰ τῶν πολλῶν, καὶ ἑαυτῷ μὴ διδούς, εἰς οὐδὲν δὲ καταλήγων τὸ τῆς σπουδῆς ἀποτέλεσμα. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὡς οὐδὲν τῶν γινομένων, πλὴν τῶν ἀρετῶν, αὐτὸ δι' αὐτὸ γίνεται; ἀλλ' ἕτερόν τι πράττομεν, ἵνα ἄλλο κατορθώσωμεν. οὐδεὶς πλέων δι' αὐτὸ τὸ πλεῖν θαλαττεύει, οὐδὲ γεωργῶν διὰ αὐτὸ τὸ γεωργεῖν τοῖς πόνοις συζῇ· ἀλλὰ πρόδηλον, ὡς τοῖς λυπηροῖς ἐγκαρτεροῦσιν ἀμφότεροι, ὁ μὲν ἵνα τὴν ἐπικαρπίαν τῆς γῆς, ὁ δὲ ἵνα τὸν πλοῦτον τῆς ναυτικῆς ἐμπορίας κομίσηται. σὺ δὲ τί τὸ σὸν πέρας, εἰπέ. ἵνα συναγάγῃς; καὶ ποῖον τοῦτο τέλος τὸ ἄχρηστον ὕλην σωρεύσαντα βλέπειν; τέρπει μέ φησι καὶ ἡ θέα. οὐκοῦν ἄλλως τὸ σαυτοῦ νόσημα μέτελθε. ἔξεστι γὰρ καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις χρήμασι προσαναπαύειν τὸν πόθον. εἰ εὐφραίνει σε τὸ στιλπνὸν τοῦ ἀργυρίου, προσεχόμενος τοῖς ἀργυροχόοις, ἀπόβλεπε πρὸς τὴν πυκνὴν καὶ στίλβουσαν αὐγήν, ἢ καὶ τὰ πρατήρια καταλαμβάνων, τέρπου τοῖς ποικίλοις σκεύεσιν ὀψοφόροις τε καὶ προχόοις. πρατήρια γάρ σοι

ὡ ἀκώλυτος ἡ θεία. ὅρα καὶ τοὺς ἀργυρογνώμονας τοὺς ἐπὶ τῆ τῶν τραπεζῶν ψηλαφῶντας, καὶ ἀριθμοῦντας συνεχῶς τὰ νομίσματα. μᾶλλον δὲ παραινέσει πεισθεὶς ἀγαθῇ, μετάθου τῆς γνώμης. εὔκολος γὰρ ἡ διόρθωσις, ἐπειδὴ μὴ φύσεώς ἐστιν ἀνάγκη πλεονεξία, ὁρμὴ δὲ προαιρέσεως, ἣν μεταβαλεῖν τοῖς τὸ συμφέρον ἐπιλογιζομένοις οὐ χαλεπόν. ὑπέρκυψον τῷ λογισμῷ εἰς τὸν ἐξῆς χρόνον, ὅτε οὐκ ἔσῃ, ὅτε μικρὰ γῆ καθέξει σου τὸ σῶμα, διηπλωμένον, ἀναίσθητον, πλὰξ δὲ ὀλίγων σπιθαμῶν καλύψει τὸ λείψανον. ποῦ τότε ὁ πλοῦτος, καὶ τὰ συναχθέντα κειμήλια; τίς ὁ τῶν καταλειφθέντων κληρονόμος; οὐ γὰρ πάντως ἐκεῖνος ἔσται διάδοχος, ὃν σὺ προσδοκᾷς. ὧν παῖδας καταλείπῃς, τυχὸν κονδυλισθήσονται. καὶ ὁμότροπός σου πλεονέκτης θριαμβεύων αὐτὰς τῆς οἰκίας τῆς πατρικῆς ἀπελάσει. κἂν ἄπαις ἐπί τινα τῶν φίλων παραπέμψῃς τὸν κλῆρον, μὴ προσέχε σὺ τῇ διαθήκῃ ὡς ἀκινήτῳ νόμῳ, ὡς πράγματι ἀναντιρρήτῳ καὶ ἰσχυρῷ. ὀλίγη σπουδὴ ἄκυρον ποιεῖ τὴν γραφήν. ἢ οὐχ ὁρᾷς τοὺς συνεχῶς ἐν τοῖς δικαστηρίοις περὶ τῶν διαθηκῶν ἀγωνιζομένους, ὅπως αὐτὰς ποικίλοις ἐγχειρήμασι παραιροῦνται; τοὺς τῶν νόμων τεχνίτας προϊστάμενοι συνηγόρους, τοὺς δεινοὺς ῥήτορας ἐπαγόμενοι βοηθούς, ψευδομάρτυρας τρέφοντες, δικαστήρια διαφθείροντες. καὶ διὰ τοῦτο ἐξ ὧν ὁρᾷς, ζῶν, περὶ τῶν μελλόντων τῶν μετὰ σὲ παίδευε. εἰ δίκαιον ἔχεις τὸν πλοῦτον, εἰς δέον χρῆσαι ὡς ὁ μακάριος Ἰώβ. εἰ ἄδικον, ἀπόλυσον αὐτὸν ἐπὶ τοὺς βιασθέντας κυρίους ὡς αἰχμάλωτον ἐκ πολέμου, ἢ αὐτὸν ὃν ἔλαβες, ἢ μετὰ προσθήκης ὡς ὁ Ζακχαῖος. εἰ μὴ ἔχῃς, μὴ κτήσῃ κακῶς· σοὶ μὲν γὰρ ἀκολουθήσει πικρὸν ἐφόδιον ἡ ἁμαρτία, τὴν ἀναγκαίαν παρασομένῳ πορείαν, ἡ δὲ ἀπόλαυσις τῶν κτηθέντων, οἷς οὐ γινώσκεις καταλειφθήσεται. καὶ τότε τὸν Δαβὶδ θαυμάσεις λέγοντα· θησαυρίζει, καὶ οὐ γινώσκει τίνι συνάξει αὐτά. γνωρίζεις δὲ καὶ τὸν πλούσιον τὸν ἀντίθετον τοῦ Λαζάρου, τὸν ἀρτίως

ἡμῖν

ἡμῖν ἐκ τῶν Εὐαγγελίων ἀναγνωσθέντα, οὐ μῦθον συγκείμενον εἰς κατάπληξιν, ἀλλὰ τύπον ἀκριβῆ παραδοθέντα τοῦ μέλλοντος. ἡ βύσσος ἐσάπη, ἡ βασιλεία μετῆλθεν εἰς ἕτερον, αἱ τρυφαὶ κατηργήθησαν, ἡ ἀπ' ἐκείνων ἁμαρτία συνεξεδήμησεν ὡς σκιὰ παρακολουθοῦσα βαδίζοντι σώματι· καὶ διὰ τοῦτο μετὰ τὴν πολυτέλειαν τῶν συμποσίων, καὶ τὴν ἀβροδίαιτον τράπεζαν, ὕδατος ῥανίδα ζητεῖ δακτύλου λεπροῦ ἀποστάζουσαν. καὶ καλεῖ τὸν πτωχὸν τῆς τιμωρίας θεραπευτὴν, τὸν οὐδὲ χεῖρας ἔχοντα τάχα, ἡνίκα τῷ πυλῶνι προσερρίπτετο. ἢ γὰρ ἂν τὰς κύνας ἀπεσόβησε τὰς ἐπιλειχομένας τὰ τραύματα. ἐπιθυμεῖ δὲ καὶ συμμίξαι τῷ Λαζάρῳ ἐκ τοῦ καταντικρὺ βλεπομένῳ, καὶ μέσῳ διείργεται τῷ ὀρύγματι, ἢ τῷ χάσματι. οὐ βόθρου τινὸς ὄντος ὠρυγμένου, οὐδὲ τάφρου πεποιημένης, ὡς ἐπὶ τῶν στρατοπέδων ἔστιν ἰδεῖν τὸ τοῦ πολέμου μεταίχμιον, ἀλλὰ τὸ κώλυμα οἶμαι τῶν ἁμαρτημάτων ὁ λόγος ἐνδείκνυται, ὃ τῷ κατεγνωσμένῳ τὴν πρὸς τὸν δίκαιον πάροδον ἀπετείχισε. καί μου τὴν ἑρμηνείαν Ἡσαΐας ὁ Προφήτης ἐπισφραγίζεται πρὸς λαὸν ἄφρονα βαρέως ἀποτεινόμενος, καὶ λέγων· μὴ οὐκ ἰσχύει χεὶρ Κυρίου διασῶσαι, ἢ ἐβάρυνε τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι; ἀλλ' αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν διϊστῶσιν ἀνὰ μέσον ὑμῶν, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ Θεοῦ. οὐδὲ ἁμαρτήματα ἀνθρώπους χωρίζειν οἶδε Θεοῦ, οὐδὲν ἂν πλεονεξίας ἁμαρτωλότερον ἂν γένοιτο, ἣ καὶ παρὰ τῆς ἀψευδοῦς φωνῆς Παύλου τοῦ τῆς ἀληθείας κήρυκος, εἰδωλολατρεία προσαγορεύεται, καὶ πάντων τῶν κακῶν ῥίζα καὶ μήτηρ. πόθεν γὰρ οἱ τῆς μερίδος ὄντες ποτὲ τῶν Χριστιανῶν, καὶ κοινωνοὶ τῶν μυστηρίων, πρὸς τὴν τῶν δαιμόνων λατρείαν εἱλκύσθησαν; οὐκ ἔρωτι τοῦ πολλὰ κτήσασθαι, καὶ κύριοι γενέσθαι τῶν ἀλλοτρίων; λαβόντες δὲ ὑποσχέσεις παρὰ τῶν ἀθέων καὶ ἀσεβῶν, ἢ ζωῆς ἀρχοντικῆς, ἢ προστασίας τῆς ἐκ βασιλικῶν ταμιείων, ὥσπερ ἱμάτιον παχείας

τὴν

τὴν θρησκείαν μετημφιέσαντο. καὶ τὰ μὲν τῶν ἀνωτέρων χρόνων, τῆς ἡμετέρας ζωῆς μνήμη καὶ ἀκοὴ διεσώσατο καὶ ἐδίδαξεν. ἔστι δὲ ἃ καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς βίος τῇ πείρᾳ παρέδωκεν. ὅτε γὰρ ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖνος ὁ τὸ προσωπεῖον τοῦ Χριστιανοῦ ἀθρόον ἀποθέμενος, γυμνώσας δὲ τὸ δρᾶμα τὸ κωμικὸν, ὃ ἐν πολλῷ τῷ χρόνῳ καθυπεκρίνατο, αὐτός τε ἀναιδῶς ἔθυε δαίμοσι, καὶ τοῖς τοῦτο βουλομένοις ποιεῖν πολλὰ προσετίθει τὰ γέρα· πόσοι τὴν Ἐκκλησίαν ἀφέντες ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ἔδραμον; πόσοι δὲ τὸ τῶν ἀξιωμάτων δέλεαρ εἰσδεξάμενοι, μετ' ἐκείνου κατέπιον τὸ τῆς παραβάσεως ἄγκιστρον; νῦν δὲ στιγματίαι περινοστοῦσι κατὰ τὰς πόλεις, μισούμενοι, δακτυλοδεικτούμενοι, προδόται καὶ οὗτοι τοῦ Χριστοῦ δι' ὀλίγον ἀργύριον· ἐξόριστοι τοῦ καταλόγου τῶν Χριστιανῶν, ὡς Ἰούδας τῶν Ἀποστόλων· ἀπὸ τῆς προσηγορίας τοῦ παραβάτου γνωριζόμενοι, ὡς ἀπὸ τῶν σημάντρων οἱ ἵπποι, ἑλκυσθέντες μόνον εἰς τὴν χαλεπωτάτην πάγην πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ εὐθὺς ἀκολουθήσαντες τῷ τῆς βεβήλου καὶ μιαρᾶς δυσσεβείας μυσταγωγῷ. οὕτω τοίνυν κατὰ τὸν Ἀπόστολον ἡ πλεονεξία, καὶ εἰδωλολατρεία γίνεται, καὶ ῥίζα πάντων τῶν κακῶν ἐστιν, ἀφ' ἑαυτῆς ἀμυθήτους φύουσα κακίας. ὡς γὰρ οἱ τὸν χρυσὸν ἐπὶ τὸν κόλπον τῆς γῆς ἀναχλεύοντες φασὶ τὴν χρυσῖτιν γῆν ἐπ' αὐτῆς μὲν τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς κυριωτάτης γενέσεως σωρηδὸν ἀποκεῖσθαι, ἐκεῖθεν δὲ ὥσπερ φλέβας τινὰς ἀπό τινος ἔνθεν καὶ ἔνθεν εἰς μακρὸν διήκειν, καὶ πολυσχιδῶς ἀποτείνεσθαι κατ' αὐτάς που τὰς ῥίζας τῶν δένδρων τὰς ἐκ τοῦ πρέμνου διαπλεκομένας, οὕτω κἀνταῦθα πολλὰς βλέπων τὰς ἀποφύσεις, μιᾷ ῥίζῃ τῇ πλεονεξίᾳ τὰς πάσας συνδεδεμένας εὑρίσκω. καὶ μέντοι καὶ οὐκ ἀνοίκειον εὗρεν ὁ λόγος πρὸς πλεονεξίαν ἐκ τοῦ χρυσοῦ τὸ ὑπόδειγμα. ἐντεῦθεν ὁρῶ τὴν πατραλοίαν τῆς κεφαλῆς τῆς γεννησάσης καπηλιῶντα, οὐκ αἰδούμενον δὲ οὔτε τὴν πολιάν, οὔτε τὸ

πα-

πατρικὸν ἀξίωμα, ἀλλὰ τῇ ἐπὶ πλ[illegible] γέροντος βαρυνόμενον. πάντα γὰρ ὁρῶν ἐπὶ τῆς [illegible], καὶ τὴν ἐξουσίαν τῶν βουλομένων οὐκ ἔχων. [illegible] δὲ κύριος εἶναι αὐτῶν τε καὶ τῆς περιουσίας, [illegible]ατρικῇ αὐθεντείᾳ, καὶ τὰ μὲν πρῶτα σιωπᾷ κ[illegible] βάθει κατέχει τὴν νόσον, τῷ χρόνῳ δὲ τὴν ἐπι[illegible]ίαν πλεονάσας, καὶ πληρωθεὶς τὴν ψυχὴν, ἀθρόον ἐκρήγνυσι τὴν κακίαν, ὡς ἐπὶ τῶν σωλήνων τὰ ὕδατα. καὶ λοιπόν ἐστιν ἀφόρητος τῷ πρεσβύτῃ, μονονουχὶ συνελαύνων αὐτὸν πρὸς τοὺς τάφους ὑγιαίνοντα καὶ βαδίζοντα. ἂν κούφως ἀναβῇ τὸν ἵππον, ὑπερθαυμάζει· ἂν τροφῆς ἐῤῥωμενέστερον μεταλάβῃ, γογγύζει· ἂν τοὺς οἰκέτας ἑωθινὸς διεγείρει πρὸς τὰς ὑπηρεσίας, τῇ ἐγρηγόρσει καὶ τῇ δυνάμει τοῦ γέροντος ἄχθεται. ἂν δὲ καὶ δωρήσηταί τι τῶν κειμηλίων, ἢ οἰκέτην ἀφῇ τῆς δουλείας, τότε δὴ τότε καὶ λῆρος παραπαίων, καὶ τοὺς τῆς ζωῆς ὑπερβὰς ὅρους, καὶ τῶν ἀλλοτρίων σπαθητὴς, καὶ πᾶν βλάσφημον ἀκούων ἐμπαροινεῖται, διότι μὴ ταχέως ἀπέθανεν ἐγκαλούμενος. σὸς οὗτος, ὦ μιαρὰ πλεονεξία, καρπός. παρὰ σοῦ τὰ κέντρα λαμβάνων ὁ παῖς, πολέμιος γίνεται τοῦ φυτεύσαντος. σὺ πληροῖς τὴν γῆν λῃστῶν καὶ φονευτῶν, καταποντιστῶν δὲ τὴν θάλατταν, τὰς πόλεις θορύβων, τὰ δικαστήρια ψευδομαρτύρων, συκοφαντῶν, προδοτῶν, συνηγόρων, δικαστῶν ἐκεῖ ῥεπόντων ὅπη δ' ἂν σὺ καθελκύσῃς. πλεονεξία μήτηρ τῆς ἀνισότητος, ἀνηλεὴς, μισάνθρωπος, ὠμοτάτη. διὰ ταύτην ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἀνωμαλίας γέμει. καὶ οἱ μὲν ἐκ τοῦ κόρου ναυτιῶσι τὴν περιουσίαν τῶν κτημάτων, οἷον τροφὴν ἄπληστον ἀποβλύζοντες. ἄλλοι δὲ λιμῷ καὶ ἐνδείᾳ πιεζόμενοι κινδυνεύουσιν. οἱ μὲν ὑπὸ ὀρόφοις χρυσοπάστοις κατακεῖνται, καὶ ὡς μικρὰς πόλεις οἰκοῦσι τὰς οἰκείας, λουτροῖς καὶ οἴκοις ποικίλοις καὶ στοαῖς ἐπὶ μακρότατον διηκούσαις, καὶ παντοίᾳ πολυτελείᾳ κεκοσμημέναις.

ταις· ἕτεροι δὲ δύω δοκῶν σκέπην οὐκ ἔχουσιν. ἀλλ᾽ ὅτι ἐν ὑπαίθρῳ διαζῆν μὴ δύνωνται, ἢ πρὸς τὰς καμίνους καταφεύγουσι τῶν λουτρῶν, ἢ καὶ τοῖς βαλανεῦσι κακοξένοις περιτυχόντες, παραπλησίως τοῖς χοίροις τὴν κόπρον ὀρύττοντες, τὴν ἀναγκαίαν θέρμην ἑαυτοῖς μηχανῶνται. καὶ τὸ ὁμότιμον ζῶον ὁ ἄνθρωπος τοσαύτην ἔχει τὴν διαφορὰν τῆς διαίτης πρὸς τὸ ὁμόφυλον, οὐκ ἄλλου τινὸς τὴν αἰτίαν ταύτην καὶ τὴν ἀνωμαλίαν, ἢ τῆς πλεονεξίας ἐπισαγούσης. ὁ μὲν γυμνοῖς ἀσχημονεῖ μέλεσι· καὶ ὁ ἄλλος, πρὸς τὸ τὴν ἐσθῆτα δυσαρίθμητον ἔχειν, πορφυραῖς πλοκαῖς τῆς τύχης ἀνθύει. ὁ πένης ἐπὶ ξυλίνης τραπέζης ἄρτον ἀπορεῖ διαθρύψαι, καὶ ὁ τρυφῶν ἀργυρίῳ τράπεζαν ἐλάσας εἰς πλάτος τῷ στίλβοντι ψυχαγωγεῖται τῆς ὕλης. καὶ πόσῳ δικαιότερον ἦν, τὸν μὲν ἑστιᾶσθαι ἀρκούμενον τῇ ἄλλῃ τρυφῇ, τῆς τραπέζης δὲ τιμὴν τῶν ἀπόρων εἶναι τροφήν; ἄλλος γηραιὸς καὶ βαδίζειν ἀδυνατῶν, ἢ διά τινα λώβην χωλεύων, ὄνον οὐ κέκτηται ἀναγκαῖον τῆς χρείας ὄχημα, καὶ ἕτερος διὰ πλῆθος τὰς ἀγέλας οὐ γνωρίζει τῶν ἵππων· τῷ μὲν ἔλαιον ἐνδεῖ πρὸς τὸ λύχνον ἀνάψαι, καὶ ἄλλος μόναις ταῖς λυχνίαις πλουτεῖ. ὁ μὲν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἔρριπται, καὶ ὁ μάτην πλουτῶν τῷ κόσμῳ τῆς κλίνης περιαστράπτεται, ἀργυρᾶς σφαίρας ἐχούσης καὶ ἁλύσεις ἀντὶ τῶν σχοίνων. ταῦτα τῆς ἀορίστου πλεονεξίας τὰ ἀποτελέσματα. εἰ γὰρ μὴ εἰσήγαγεν εἰς τὸν βίον τὴν ἀνισότητα, οὐκ ἂν αὗται ἦσαν τῆς ἀνωμαλίας αἱ ἐξοχαὶ καὶ κοιλότητες, οὐδ᾽ αὖ αἱ ποικίλαι συμφοραὶ ἀηδῆ καὶ πολυδάκρυον τὴν ζωὴν ἡμῶν ἀπειργάζοντο, ἐντεῦθεν τὴν φυσικὴν πρὸς ἀλλήλους φιλίαν ἀπώλεσαν ἄνθρωποι, τὸν σίδηρον ἀκονῶσι, καὶ συγκροτοῦσι παρατάξεις, καὶ ὥσπερ τινὰ θηρία μετὰ πολλῆς τῆς ἀγριότητος ἀλλήλοις συναπτοῦσι. τὰ δὲ ἀκόλουθα τούτοις πᾶς ἄν τις καὶ ἐξηγήσαιτο ὡς [illegible] καρτερεῖ τοῖς μηχανήμασι κατασκευά-

σαι

ζ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ται, καὶ πόλεις ἁλίσκονται, καὶ γυναῖκες ἄγονται, καὶ παῖδες ἀνδραποδίζονται, τέμνεται γῆ καὶ κείρεται, καὶ τὰ δένδρα πολεμοῦνται, ὡς ἀδικήσαντες ἄνθρωποι. φόνος δὲ τῶν ἐν ἀκμῇ πολύς, καὶ οἱ τοῦ αἵματος ῥύακες ἀπορρέουσι τῶν ἀθλίων σωμάτων. ὁ δὲ πλοῦτος τῶν ἡττηθέντων, ἆθλον τῶν κρατησάντων. ἐπὶ τούτοις ὀδυρμοὶ χηρείας, ὀρφανῶν δάκρυα καὶ Πατέρας ὁμοῦ καὶ τὴν ἐλευθερίαν θρηνούντων. ὁ δὲ τούτων κύριος πλεῖν πολλοῦ, ἄρτι μεταιτεῖ τέμαχος, προτείνων τὴν δεξιάν. καὶ ὁ πολλοὺς ἔχων δούλους, ὑφάντας, καὶ οἰκίας γεμούσας ἐσθήτων, ῥάκια περιβεβλημένος δουλεύει, ὕδωρ πρὸς ἀνάγκην κομίζων, καὶ τοῦ ἱππῶνος ἀποξύων τὴν κόπρον, καὶ ταῖς αἰσχραῖς ὑπηρεσίαις διακονούμενος. ἄλλα μυρία κακά, ἃ περιλαβεῖν ἀθρόως ἀδύνατον. πάντων δὲ τούτων ἀρχή, καὶ αἰτία, καὶ ῥίζα ἡ τοῦ πλείονος ἐπιθυμία, ὁ ἔρως ἄδικος τῶν ἀλλοτρίων κτημάτων. εἰ δέ τις τοῦτο τὸ πάθος τῶν ἀνθρώπων ἐξέκοψεν, ἰδοὺ ἐκώλυσεν εἰρήνην μὲν τῷ βίῳ βαθεῖαν ἐμπολιτεύεσθαι, πολέμους δὲ καὶ ταραχὰς ἐξ ἀνθρώπων φυγαδευθῆναι, ἐπανελθεῖν δὲ πάντας ἐπὶ τὴν κατὰ φύσιν στοργὴν καὶ φιλίαν. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐπιμελῶς τοῖς εὐαγγελίοις ταύτην ἐξιᾶται τὴν νόσον, ποτὲ μὲν ἀποφαινόμενος, οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν, καὶ μαμωνᾷ. ποτὲ δὲ τὸν πλούσιον ἐκεῖνον ἄθλιον ἀποφαίνων τὸν τῇ ἑξῆς τελευτᾷν μέλλοντα, καὶ τὴν μακροχρόνιον ἀπόλαυσιν τῆς τρυφῆς ἑαυτῷ προτυποῦντα, καὶ ἀλλαχοῦ τὸν τέλειον ἐκεῖνο εἶναι διδάσκων, ὃς ἂν πάντων ὧν ἔχει τοῖς δεομένοις παραχωρήσας, πρὸς τὴν ἀκτήμονα φιλοσοφίαν αὐτομολήσει τὴν μητέρα τῆς ἀρετῆς καὶ ὁμόσκηνον. ἀλλά μοι δοκῶ καὶ σιωπώντων ἀκούειν τῶν ἐκ συνηθείας τὰ τοιαῦτα φθεγγομένων πρὸς τοὺς διδάσκοντας· καὶ πῶς πρὸς τὸν βίον διατελέσωμεν, εἰ ἡ κτῆσις τῶν χρημάτων ἀμεληθείη; πῶς δὲ τὰς χρείας ἐπαρκέσωμεν; πῶς δὲ λυθήσεται διά-

θεις

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
ΕΡΓ. ΝΕΟΕΛ. ΦΙΛ. Π.Ι. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

νεισμα; πῶς δὲ καὶ δοθήσεται δάνος τῷ ζητοῦντι, ἂν πάν-
των ὦμεν διὰ τὴν σὴν παραίνεσιν ἄποροι; ἀπαίσιον τὸ ῥῆ-
μα, ἀσύνετος ἡ φωνὴ, οὐκ εἰδότος ὅτι Δεσπότην ἔχομεν
τὸν Θεὸν οἰκονόμον τοῦ βίου τῶν γινομένων ζώων παρ' αὐτοῦ
χορηγοῦντα τὰ χρήσιμα, καὶ τὰς ἀναγκαίας πορισμοὺς τῆς τρο-
φῆς καὶ τῶν σκεπασμάτων τὴν χρείαν. ἡ γὰρ πρόνοια τοῦ
Θεοῦ τῶν οἰκείων ποιημάτων ἐστὶ περιεκτική. καὶ τὸν ἐν πί-
στει πλουτοῦντα, πενίας οὐδέποτε κατέχει συμφορά. ἓν δὲ
τῶν θείων προκομίσας λόγων ὡς ἀπόδειξιν τοῦ προκειμένου,
ἱκανὴν ὡς οἶμαι, μαρτυρίαν παρέξω. ἐν τῇ τῶν Βασι-
λειῶν ἱστορίᾳ, γυνή τις ἀναγέγραπται χήρα, βαρυνομένη
λίαν τῇ συμφορᾷ τῆς μονώσεως. ἐπολιόρκει δὲ αὐτὴν δα-
νειστὴς φιλάργυρος καὶ μισάνθρωπος, ἐνέχυρον τοὺς υἱοὺς ἀφαι-
ρούμενος, οὓς μόνους εἶχεν ἀντὶ πάντων ἡ μήτηρ. ἐπεὶ δὲ
εἰς ἀμηχανίαν αὐτῇ περιειστήκει τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐδεὶς ἠ-
λέει τῶν ἐχόντων χρυσίον, ἦλθε πρὸς τὸν ἔχοντα φιλαν-
θρωπίαν, καὶ πίστιν. Ἐλισσαῖος δὲ οὗτος ἦν ὁ Προφήτης,
ἀνὴρ ἀκτήμων τῶν γηΐνων ὑλῶν, καὶ περισσευόμενος τῆς ἀ-
σωμάτου περιουσίας, φιλόσοφος ἐξ ἀροτήρων, ἄοικος, ἀνέ-
στιος, μονοείμων, νεωστὶ μὲν κληρονομήσας, τὴν δὲ κληρο-
νομίαν λαβὼν μηλωτὴν εὔωνον, καὶ εὐλογίαν ἀόρατον, τοῦ
πυρίνου ἅρματος ἐκπεσοῦσαν. οὐ μὴν ἄπρακτον τὴν ἱκέτιν
ἀπέπεμψεν, οὐδ' ἀπέγνω τῆς βοηθείας, ἐπειδὴ μὴ πα-
ρῆν τὸ ζητούμενον. οὐδὲ εἶπεν ἀληθινά τινα, καὶ ἄπιστα ῥήμα-
τα, ὡς εἷς τῶν πολλῶν· καὶ πόθεν ἐμοὶ ἀργύριον, ὥστε
διαλῦσαι τὸ ὄφλημα; ὥσπερ δὲ ἄριστος ἰατρὸς, καὶ φαρμά-
κων μὴ παρόντων, ἐξ ἐπινοιῶν παραδόξων εὗρε τῇ νόσῳ
τὴν ἴασιν. καὶ τί σοι φησὶν ἐπὶ τῆς οἰκίας, ὦ γύναι;
μνημόσυνον εἴτι καὶ ὀλίγον ἔνδον τυγχάνει; οὐδεὶς γὰρ οὕ-
τω πένης, ὡς καθάπαξ μηδενὸς κύριος εἶναι. ὡς δὲ εἶ-
πεν, ὅτι κεράμιον ἐστὶ, καὶ λείψανον ἐν αὐτῷ βραχὺ ἐλαίου.

παρα-

Ε. ΙΑ της Κ.Τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2016

παρασκεύασόν μοι εἰπέ, πλῆθος ἀγγείων. καὶ ἡ μὲν ἠράνισεν, ὁ δὲ δι' αὐτῆς ἐπλήρωσε, καὶ τῷ δανειστῇ διελύθη τὸ ὄφλημα. ἡ δὲ γυνὴ ἀπῆλθεν, ἐξ ἀπόρων εὑροῦσα τὸν πόρον. τὸ γὰρ ὀλίγιστον ἔλαιον, ὃ εἶναι παρ' αὐτῇ εἶπε πρὸς Προφήτην, ἐπήγασεν ἐκ τοῦ παραδόξου, καὶ πάντας τοὺς δανεισθέντας ἀμφορίσκους ἐπλήρωσεν. ἔστη δὲ τότε τῆς ῥύσεως, ὅτε ἀγγεῖον οὐκ ἔτι ἦν τὸ δεχόμενον, καὶ τῇ χρείᾳ συνεμετρήθη ἡ χάρις. ἀληθῶς ἔλαιον ἐκεῖνο, ὃ φυτὸν οὐκ ἐκαρποφόρησεν, ἀλλ' οἱ τοῦ Θεοῦ οἰκτιρμοὶ ἐγεώργησαν. ταύτην ὠνήσασθε τὴν ἐπιστήμην εἰ δύνασθε, οἱ ἀπὸ ἡλίου ἀνίσχοντος μέχρι καὶ δυομένου, Βασιλεῖς, δυνάσται, πλούσιοι, οἱ σοφοὶ τῆς ἐγκοσμίου σοφίας, κτήσασθε τοῦ ἀπὸ ἀροτήρων Προφήτου τὸ χάρισμα, ὃ ἀναφαίρετον τῷ λαβόντι μένει. τὰ γὰρ τῆς ὑμετέρας σπουδῆς κτήματα, μυρίους ἔχει παρακειμένους τῆς ἀπωλείας κινδύνους, λῃστὰς τοιχωρυχοῦντας, τυράννους ἁρπάζοντας, καὶ συκοφάντας ἐπιβουλεύοντας, θαλάσσας καταποντίζουσας, καὶ γῆν ὑπορρηγνυμένην τοῖς χάσμασιν. ἔστω τοίνυν ἐλπὶς καὶ ταμιεῖον ἀνθρώποις ἡ τοῦ Θεοῦ δεξιά, ἡ τὸν λαὸν Αἰγύπτου ἐξαγαγοῦσα, καὶ ἐν ἐρήμῳ χώρᾳ τὴν ἀφθονίαν τῶν ἀγαθῶν χορηγήσασα· ἡ τῷ Δανιὴλ ἀγαγοῦσα τὸν Ἀββακούμ, καὶ τὸν Ἰσμαὴλ σώσασα, τῆς μητρικῆς ἀγκάλης ἀπορριφέντα, καὶ τοῖς καθ' ἑκάστην γενεὰν ἐπαρκέσασα· καὶ τελευταῖον πέντε κριθίνους ἄρτους εἰς ἄπειρον γεωργίαν πληθύνασα, ἵνα ὁ εἷς ἄρτος χιλίων ἀνδρῶν πεινώντων ἐμπλήσῃ γαστέρα, καὶ πρός γε κόφινον τῶν λειψάνων· τῷ δὲ Θεῷ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006